

Гриня Н. Семантические и композиционные типы контраста в современном художественном дискурсе.

Статья рассматривает семантические и композиционные типы контраста в современном художественном дискурсе. Проанализировано их использование на материале англоязычных источников. Установлена семантическая и стилистическая роль в литературном тексте.

Ключевые слова: контраст, семантические типы контраста, композиционные типы контраста, литературный текст.

Hrynya N. Semantic and Composite Types of Contrast in the Modern Literary Discourse.

The article focuses on semantic and composite types of contrast in the modern discourse. The author analyses the semantic and stylistic role of contrast in literary text on the basis of English sources.

Key words: contrast, semantic types of contrast, composite types of contrast, literary text.

*Ганна Давиденко
(Вінниця)*

УДК 811.112.2:82-343

МОВНИЙ АСПЕКТ ВИРАЖЕННЯ НІМЕЦЬКОЇ МЕНТАЛЬНОСТІ У ТЕКСТАХ НІМЕЦЬКИХ НАРОДНИХ ПОБУТОВИХ КАЗОК

У статті розглядається мовний аспект відображення впливу історичних факторів на формування німецької ментальності у текстах німецьких народних побутових казок. Інтерпретуються лінгвокультурні характеристики текстів німецьких народних побутових казок: історичні фактори, що вплинули на формування німецької ментальності та які відображені у німецькій народній побутовій казці як продукті національної лінгвокультури.

Ключові слова: німецька народна побутова казка, ментальність, лінгвокультура, концепт.

Об'єктом дослідження є тексти німецьких народних побутових казок, **предметом** – мовний аспект відображення у тексті казки впливу історичних факторів на формування німецької ментальності. **Матеріалом** дослідження є німецькі народні побутові казки, зафіксовані на письмі братами Грімм зі збереженням автентичної форми та змісту текстів із їхнього збірника “*Kinder- und Hausmärchen*” (G)¹. Відбір казок для дослідження здійснювався на основі критеріїв, розроблених для цього типу фольклорних текстів В.Я. Проппом: відсутність надприродного, неймовірність оповіді та обдурювання як основа сюжету, а також класифікація народних казок, запропонована братами Грімм – шванки / Schwänke (казки, в основі яких лежить комічний елемент), та два підтипи “власне казок”: казки-легенди, новелістичні казки / legendenartige, novellenartige Märchen та казки “про дурних велетнів/чортів” / Märchen vom dummen Riesen/Teufel [8, с.37]. Аналізувалися казки, котрі відповідали даним критеріям.

Лінгвокультурний підхід до дослідження побутової казки відрізняє безпосередня зверненість до мови казки з метою пізнання не тільки окремих мовних історичних фактів, а й культури народу. Відтак, **актуальність** постановки головного питання зумовлена потребою вивчення відображених у мові духовних складових буття народу, який творив побутові казки, усвідомлення його характеру та менталітету. Причиною нашого звернення до цієї проблеми є й те, що це питання ще не було предметом спеціальної уваги з боку лінгвістів, що й становить **наукову новизну** дослідження. **Мета** роботи полягає у встановленні та інтерпретації лінгвокультурного аспекту казкового дискурсу німецької народної побутової казки: дослідженні історичних факторів, що вплинули на формування німецької

¹ У роботі “(G)” використовується для позначення основного джерела ілюстративного матеріалу – повного зібрання казок братів Грімм *Alle Kinder- und Hausmärchen, der Ausgabe letzter Hand von 1857*. [див. Джерело ілюстративного матеріалу]

ментальностi, та якi вiдображенi у нiмецькiй народнiй казцi як продуктi нацiональної лiнгвокультури. **Теоретичне значення** такого дослiдження полягає у проведеннi лiнгвокультурного аналізу текстiв нiмецьких побутових казок. Такий пiдхiд до вивчення змiстової органiзацiї казок виступає доказом необхiдностi та ефективностi опису художнiх текстiв у термiнах когнiтивної теорiї, служить ще одним кроком на шляху подальшого вивчення когнiтивних аспектiв мови та розробки теоретичних проблем когнiтивної лiнгвістики.

Вiдповiдно до цiлей нашого дослiдження текст казки розглядається як складне лiнгвокультурне утворення, яке у концентрованiй формi виражає етносоцiокультурну специфіку колективної мовної особистостi нiмецького народу на усiх рiвнях: у змiстi, композицiї i мовних формах, якi вiдображають сукупний результат життєдiяльностi народу (ритуали, обряди, вiрування звичаї, звички i т.д.); втiлює у єдностi мотивацiйно-когнiтивно-вербальну етноспецифіку нiмецької колективної мовної особистостi.

Концептосферу Нiмеччини та нiмецькiй нацiональний свiт суттєво сформували геополітичнi та історичнi особливостi. Природнi умови країни сприяли вiдокремленню територiй. Наявнiсть природних кордонiв у виглядi гiр, пагорбiв, рiчок та озер призвела до появи культурних та політичних кордонiв мiж регіонами, появи великої кiлькостi діалектiв та багатовiкової роздрiбненостi. Наявнiсть виходу до моря лише на пiвночi призвела до того, що Нiмеччина завжди була вимушена будувати свою політику, враховуючи сусiдство з великою кiлькiстю держав. Із “серединним” географічним положенням історично пов’язанi такi особливостi, як прагнення до оптимального використання власного простору, а також “комплекс неповноцiнностi” через вiдсутнiсть морських колонiй [2, с.192].

Л. Вайсбергер (Leo Weisgerber) зазначає, що мова є дзеркалом, засобом i силою історiї [9, с.109]. Щоб краще зрозуміти своєрiднiсть нiмецького менталiтету та культури, зафіксованi у нiмецьких народних побутових казках, слiд простежити, як протягом усього попереднього часу вони формувались та розвивались. Нiмецькi історики переймаються питанням: що таке “нiмецька історiя” i коли вона починається [5, с.9].

Г.А. Крег (G.A.Craig) зазначає, що про історiю нiмцiв як народностi говорити проблематично, оскiльки протягом столiть у них не існувало чітко оформлених кордонiв територiального, мовного та культурного простору [4, с.57]. Із кiнця X столiття у джерелах все частiше згадується той факт, що суспiльство подiляється на три стани, кожен із яких виконує свою функцiю та робить свiй внесок: тi, що моляться (*Beter*) просили Бога про прихильнiсть; воїни (*Krieger*) захищали за допомогою зброї; робiтники (*Arbeiter*) забезпечували усiх засобами існування [5, с.24]. До XII столiття рицарство утворило привiлейований стан, члени якого були позбавленi податкiв та передавали своє звання за спадковiстю як ритуал. У Саксонiї та Швабiї, наприклад, у середовищi лицарiв розрiзняли сiм розрядiв, починаючи з короля у першому розрядi лицарського стану. Не враховуючи короля, у цiй строгiй ієрархiї можна виділити три вищих i три нижчих розряди лицарiв. У казцi “*Die sieben Schwaben*” (G-1) така ієрархiя зберiгається: йдеться не про лицарiв, а про “простих” швабiв: “*Einmal waren sieben Schwaben beisammen, der erste war der Herr Schulz...*” (*der Schulze* – староста). У суспiльствi з’явився свiй уклад життя, встановився **порядок**, складалася суспiльна ієрархiя, а кожна верства населення виконувала свою роботу, що гарно ілюструє нiмецька побутова казка “*Die ungleichen Kinder Evas*” (G-2).

Адам та Єва вже жили на грiшнiй землi i мали багато дiтей. Одна частина з них були красивими (*die schönen Kinder*), iнша – некрасивими (*die hässlichen Kinder*). Коли ж Єва дiзналася, що до них у гостi має завітати Бог, вона наказала некрасивим сховатись, а красивi вiтали Господа. Всевишнiй почав благословляти кожного з них: „*Du sollst ein gewaltiger König werden*”, *ebenso zu dem zweiten: „du ein Fürst*”, *zu dem dritten: „du ein Graf*”, *zu dem vierten: „du ein Ritter*”, *zu dem fünften: „du ein Edelmann*”, *zu dem sechsten: „du ein Bürger*”, *zum siebenten: „du ein Kaufmann*”, *zu dem achten: „du ein gelehrter Mann*”. *Er erteilte ihnen also allen seinen reichen Segen*. Коли Єва побачила, що Бог такий щедрий, вона покликкала i

решту дiтей, на що Господь посмiхнувся i почав благословляти решту: *Er legte auf den ersten die Hände und sprach zu ihm: „Du sollst werden ein Bauer”, zu dem zweiten: „du ein Fischer”, zu dem dritten: „du ein Schmied”, zu dem vierten: „du ein Lohgerber”, zu dem fünften: „du ein Weber”, zu dem sechsten: „du ein Schuhmacher”, zu dem siebenten: „du ein Schneider”, zu dem achten: „du ein Töpfer”, zu dem neunten: „du ein Karrenfuhrer”, zu dem zehnten: „du ein Schiffer”, zu dem elften: „du ein Bote”, zu dem zwolfsten: „du ein Hausknecht dein Lebelang”*. Свi не сподобалась така несправедливiсть, на що Всевишнiй вiдповiв: *“Eva, das verstehst du nicht. Mir gebührt und ist Not, dass ich die ganze Welt mit deinen Kindern verseehe: wenn sie alle Fürsten und Herren wären, wer sollte Korn bauen, dreschen, mahlen und backen? Wer schmiedeten, weben, zimmern, bauen, graben, schneiden und nähen? Jeder soll seinen Stand vertreten, dass einer den andern erhalte und alle ernährt werden wie am Leib die Glieder”*.

Тяжкий побут та безкiнечнi вiйни породили жорстокiсть, войовничiсть та насильство в суспiльствi. На прикладi нiмецьких народних побутових казок можна простежити, якi культурнi концепти склались у той перiод i як вони вплинули на формування ментальностi. Беручи до уваги важкi умови життя, небезпеку, постiйнi сутички та наявнiсть великої кiлькостi казок, де одним iз героїв є солдат, можна вести мову про iснування концепту KRIEG (ВIЙНА) у культурi нiмцiв того перiоду. Цей концепт склали такi риси нацiонального характеру, як войовничiсть (*Kampflust*), жорстокiсть (*Grausamkeit*), кровожерливiсть (*Blutgier*) та агресивнiсть (*Aggressivitat*). У якостi iлюстрацiї можна говорити про поведiнку таких героїв, як велетень, розбiйник, солдат (*Riese, Rauber, Soldat*). В енциклопедiї *Wikipedia* у статтi про казку *“Sechse kommen durch die ganze Welt”* зазначається, що демобiлiзацiя вiйськ завжди була полiтичною та соцiальною проблемою. Це iлюструють казки, у яких головним героєм є солдат: *Die Demobilisierung von Truppen ist immer ein politisches und soziales Problem gewesen. “Sechse kommen durch die ganze Welt“ verkehrt die Realität märchenhaft, indem der zuerst ausgebeutete und dann in die Not entlassene Soldat und seine auf der Landstraße aufgelesenen Kameraden den eigentlich Verantwortlichen an der Misere, den König, zur Rechenschaft ziehen* [10].

Важливо зазначити, що причинами вiйн ставали не любов до батькiвщини або релiгiя, а особистi мотиви. А.Хойслер вказує на доминування iдей особистiсного характеру: взаємнi обов’язки та приязнь у межах роду, мiж братами, мiж вождем дружини та дружинниками [3, с.351]. Наприклад, у казках *“Die Rübe”* (G-3) та *“Simeliberg”* (G-4) iдеться про двох братiв, ворожнечу мiж якими посiяли успiхи молодшого, бiльш бiдного родича: *“...borgte er bei seinem Bruder abermals den Scheffel. Der Reiche war aber schon lange neidisch über sein Vermögen und den schönen Haushalt, den er sich eingerichtet hatte, und konnte nicht begreifen, woher der Reichtum käme, und was sein Bruder mit dem Scheffel anfinge”* (G-4). У казцi *“Die Rübe”* (G-3) бiдний брат виростив рiпу надзвичайних розмiрiв i вирiшив подарувати її королю. За це милостивий король винагородив свого бiдного пiдданого i дав йому надзвичайнi багатства. Коли ж багатший брат про це дiзнався, вiн вирiшив теж обдарувати короля i вiддав йому всi свої статки, отримавши у вiдповiдь вiд короля рiпу: *“Also musste der Reiche seines Bruders Rübe auf einen Wagen legen und nach Haus fahren lassen. Daheim wusste er nicht, an wem er seinen Zorn und Ärger auslassen sollte, bis ihm böse Gedanken kamen, und er beschloss, seinen Bruder zu töten”*. З iншого боку, кожний герой позицiонується за його становищем у суспiльствi. Наприклад, король (*der König*) як персонаж казки належить до королiвськiй династiї, представник свiтськoго способу життя i, вiдповiдно, тi ситуацiї, у якi вiн потрапляє, часто продиктованi не його особистiсними рiшеннями, а його статусом та загальним станом справ. Побутова казка *“Die kluge Bauerntochter”* (G-5) iлюструє життя та обов’язки короля, який вiдвiдує паради, вiддає накази та виступає третейським суддею у суперечках: *“... der Herr König einmal auf die Parade zog, da trug es sich zu, daß Bauern mit ihren Wagen vor dem Schloß hielten, die hatten Holz verkauft; etliche hatten Ochsen vorgespannt, und etliche Pferde. Da war ein Bauer, der hatte drei Pferde, davon kriegte eins ein junges Fullchen, das lief weg und legte sich mitten zwischen zwei Ochsen, die vor dem Wagen waren. Als nun die*

*Bauern zusammenkamen, fingen sie an, sich zu zanken, zu schmeißen und zu lärmen, und der Ochsenbauer wollte das Füllchen behalten und sagte, die Ochsen hätten's gehabt; und der andere sagte, nein, seine Pferde hätten's gehabt, und es wäre sein. Der Zank kam vor den König, und **der tat den Ausspruch**, wo das Füllen gelegen hätte, da sollt es bleiben; und also bekam's der Ochsenbauer, dem's doch nicht gehörte*". Коли ж дружина короля допомогла повернути селянину коня, король звинуватив її у дволикості "*Warum bist du so falsch mit mir...*", прогнавши її, незважаючи на своє кохання до неї. Проте як справжній справедливий король він дав їй можливість забрати із собою *das Liebste und Beste*. Поведінка короля як представника владних структур, на думку Й.Д. Мюллера (J.-D.Müller), є завжди послідовною [7, с.90]. У зв'язку з цим можна говорити про превалювання колективних інтересів над індивідуальними, а тому можна вести мову про формування індивідуально-колективної ментальності німецького народу.

Формування строгої ієрархії у суспільстві, точне наслідування правил поведінки свого стану говорять про зародження такої національної риси, як любов до порядку, яка з часом стала одним з основоположних концептів німецької культури (ORDNUNG – ПОРЯДОК). Якщо звернутись до дії героїв у німецьких народних побутових казках, можна знайти велику кількість прикладів поведінки героїв, які ілюструють строге дотримання соціальних правил та законів. Існують *Regeln* (правила), яких необхідно обов'язково дотримуватись. Наприклад, процес сватання обов'язково має відбуватись за участю батьків ("*Der gescheite Hans*" (G-6), "*Die kluge Else*" (G-7), "*Die schöne Katrinelje und Pif Paf Poltrie*" (G-8). Чоловік повинен добре ставитись до своєї дружини, навіть якщо це стосується стосунків у межах родини, наприклад, між чоловіком і дружиною (*Ehemann und Ehefrau*): "*... musste seine Frau nicht schlagen, sondern friedlich mit ihr leben, Lieb und Leid teilen, wie sich's unter Eheleuten gebührt*" (G-9). Порушення порядку приводить до покарання. Так, герой казки "*Lieb und Leid teilen*" (G-9) погано ставився до своєї дружини, тобто не дотримувався встановлених суспільством правил: *er war unzufrieden, brummte, schalt, raufte und schlug sie. Knecht* (Слуга) беззаперечно підкорюється своєму господарю та стоїть набагато нижче на ієрархічній драбині. Лексичними характеристиками слуги (*Knecht*) будуть такі одиниці, як *dienen, fleißig, redlich, der erste aus dem Bett und der letzte hinein, eine saure Arbeit*, що ілюструє, наприклад, казка "*Der Jude im Dorn*" (G-10): "*Es war einmal ein reicher Mann, der hatte einen Knecht, der diente ihm fleißig und redlich, war alle Morgen der erste aus dem Bett und abends der letzte hinein, und wenn's eine saure Arbeit gab, wo keiner anpacken wollte, so stellte er sich immer zuerst daran*".

Отже, починаючи з епохи Середньовіччя у німців формувалися риси соціального менталітету, які виходять за межі індивідуалізму.

У середньовічній Європі існував конфлікт між духовними та світськими силами. З середньовічним християнством були тісно взаємопов'язані освіта та наука. Середньовіччя обґрунтовує роль школи та книги, читання та письма. Про це свідчать, наприклад, такі казки як "*Doktor Allwissend*" (G-11), "*Der gelernte Jäger*" (G-12), "*Die vier kunstreichen Brüder*" (G-13), які дають зрозуміти, що без освіти неможливо досягнути успіху у житті. У той же час для німців важливою є не лише освіта, а й "життєвий" розум. Німецькі чоловіки прагнуть бачити поруч із собою розумних та працьовитих (*fleißig*) дружин (концепт ARBEIT – ПРАЦЯ), і це є основними критеріями при їхньому виборі: "*Die kluge Else*" (G-7), "*Die Schlickerlinge*" (G-14), "*Die drei Spinnerinnen*" (G-15). Наприклад, герой казки "*Die Schlickerlinge*" (G-14) віддав перевагу не своїй нареченій, *schön, aber faul und nachlässig*, а її неосвіченій служниці: "*Wie der Bräutigam ...ihre Faulheit bemerkte und den Fleiß des armen Mädchens, so ließ er sie stehen, ging zu jener und wählte sie zu seiner Frau*". Герой іншої казки – "*Die kluge Else*" (G-7) свідомо вибрав собі за дружину недалеко дівчину, оскільки вважав, що її розуму вистачить для господарства: "*mehr Verstand ist für meinen Haushalt nicht nötig*".

Розумна (*kluge*) жінка характеризується, наприклад, такими лексичними одиницями, як *recht gescheit, hat Zwirn im Kopf, sieht den Wind auf der Gasse laufen und hört die Fliegen*

husten (G-7). Недалекi дружини у нiмецьких побутових казках носять iм'я *die dicke Trine* ("Die hagere Liese" (G-16), "Die klugen Leute" (G-17), яке можна вважати прецедентним [1, с.170]. У прецедентному iменi "дурна жiнка" характеристика особистостi героїни передається використанням таких лексичних одиниць: *ein kleines Kind einmal auf den Kopf gefallen, das hängt dir bis auf diese Stunde nach; dummes Zeug macht; die dümmste Gans, die auf Gottes Erdboden herumwackelt; einfältig*. Зазначимо, що у характеристику героїв, що є носiями прецедентних iмен, у нiмецьких народних побутових не включається лексичний опис зовнiшностi.

Ще одним важливим елементом середньовiчної системи було мiсто (*Stadt*), яке було автономним, мало власний уряд, котрий був третьою силою поряд з королiвською та дворянською владою. Без мiста неможливо пояснити лiберально-парламентський розвиток Нiмеччини. Саме тому у нiмецьких побутових казках герої у пошуках кращої долi – освiти, роботи, заробiтку, нареченої – вирушають у мiсто. Вiдповiдно, поняття „мiсто” у рамках концепту HAUS (ДИМ) у нiмецькiй побутовiй казцi має два смисли. По-перше, *Stadt* – це мiсце, де живе король (*Königssitz*); площа, на якiй вiдбувається торгiвля (*Markt*); мiсце, у яке вирушають на пошуки роботи (*Arbeit*): "Nun gingen die sechs **in eine Stadt, wo der König hatte bekanntmachen lassen, wer mit seiner Tochter in die Wette laufen wollte und den Sieg davontrüge, der sollte ihr Gemahl werden**" (G-18); "Es war einmal ein armer Bauer namens Krebs, **der fuhr mit zwei Ochsen ein Fuder Holz in die Stadt und verkaufte es für zwei Taler an einen Doktor**" (G-11); "Wie er nun lange Zeit gereist war, **kam er in eine Stadt bei einem Meister in Arbeit, der hatte eine schöne Tochter, in die verliebte er sich und heiratete sie und lebte in einer guten, vergnügten Ehe**" (G-19).

По-друге, для нiмцiв *Stadt* – це не тiльки вулицi (*Straßen*) та будинки (*Häuser*), а й "Bürger (жителi мiста), як одна велика родина", що вiдображається передусiм у лексичних одиницях *die ganze Stadt, Bürger, die Herren des Rats, Bürgermeister*.

Висновки та перспективи подальших дослiджень. Нiмецькi народнi побутовi казки створювалися та розвивалися протягом тривалого iсторичного перiоду. У текстах дослiджуваного жанру можна виокремити декiлька хронологiчних свiтоглядних пластiв. Лiнгвокультурнi концепти, персонажi казок та мiсця розгортання подiй пов'язанi з вiдповiдними iсторичними перiодами та суспiльно-iсторичними формацiями. Перспективним є подальше дослiдження зазначених у статтi концептiв KRIEG (ВIЙНА), ORDNUNG (ПОРЯДОК), ARBEIT (ПРАЦЯ), HAUS (ДИМ), STADT (МIСТО).

ЛІТЕРАТУРА

1. Красных В. В. Этнопсихолінгвістика і лінгвокультурологія / Вікторія Владиміровна Красных. – М. : Гнозис, 2002. – 282 с. – (лекц. курс).
2. Межкультурная коммуникация : учеб. пособие [для студ. вузов, обуч. по спец. "культурология", "русский язык и литература", "иностранные языки"]. – Нижний Новгород, 2001. – 313 с.
3. Хойслер А. Германский героический эпос и сказание о Нибелунгах / Альфред Хойслер. – М. : ИИЛ, 1960. – 448 с.
4. Craig G.A. Über die Deutschen. Verlag C. H. Beck, 1991. – 392 S.
5. Deutsche Geschichte: von den Anfängen bis zur Wiedervereinigung von M. Behnen u.a. Hrsg. Von M.Vogt. 2.Aufl. Stuttgart: Metzler, 1991. – 916 S.
6. Mayer H. Wendezeiten. Über Deutsche und Deutschland. Suhrkamp Verlag, 1993. – 410 S.
7. Müller J.-D. Das Nibelungenlied. Berlin: Erich Schmidt Verlag, 2002. – 176S.
8. Rölleke, Heinz: Die Märchen der Brüder Grimm. Eine Einführung. Stuttgart: Reclam 2004 (RUB 1750).
9. Weisgerber, Leo. Das Menschheitsgesetz der Sprache als Grundlage der Sprachwissenschaft. – Heidelberg: Quelle & Meyer, 1964, 2., neubearb. Aufl.
Wikipedia. Die freie Enzyklopädie. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до енциклопедії:
http://de.wikipedia.org/wiki/Sechse_kommen_durch_die_ganze_Welt

ДЖЕРЕЛО ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ:

(G) KHM Brüder Grimm. *Alle Kinder- und Hausmärchen, der Ausgabe letzter Hand von 1857.* // URL: <http://www.maerchenkristall.com/maerchen.htm>

Давыденко А. Языковой аспект выражения немецкой ментальности в текстах немецких народных бытовых сказок.

В статье рассматривается языковой аспект отражения влияния исторических факторов на формирование немецкой ментальности в текстах немецких народных бытовых сказок. Устанавливаются и интерпретируются лингвокультурные характеристики текстов немецких народных бытовых сказок: исторических факторов, которые повлияли на формирование немецкой ментальности, и которые отображаются в немецкой народной бытовой сказке как продукте национальной лингвокультуры.

Ключевые слова: немецкая народная бытовая сказка, ментальность, лингвокультура, концепт.

Davydenko A. Linguistic Aspect of Representation of the German Mentality in the Texts of German Folk Household Tales.

The article deals with the linguistic aspect of representation of the German mentality in the texts of German folk household tales. The linguocultural features of the German folk household tales are established and interpreted: the historical factors that have influenced the formation of the German mentality and are displayed in the German folk household tale as a product of the national linguoculture.

Key words: German folk household tale, mentality, linguoculture, concept.

Інна Доля
(Вінниця)

УДК 811.112

ВПЛИВ ГЕНДЕРНОГО ФАКТОРУ НА ІНТОНАЦІЙНУ ВАРІАТИВНІСТЬ ПОЗИТИВНИХ ТА НЕГАТИВНИХ ОЦІННИХ ВИСЛОВЛЕНЬ В АНГЛОМОВНОМУ СОЦІАЛЬНО-ІНФОРМАТИВНОМУ РАДІОДИСКУРСІ

У статті представлено результати акустичного аналізу інтонаційної організації позитивних та негативних оцінних висловлень на матеріалі англomовного радіодискурсу. Діаграми унаочнюють доведену залежність інтонаційної організації оцінних висловлень від гендерного чинника. Статистичні дані вказують на достовірність отриманих показників.

Ключові слова: оцінні висловлення, інтонаційна варіативність, гендерний фактор, тональні, динамічні, темпоральні показники, акустичний аналіз.

Аналіз досліджень гендерного аспекту вказує на те, що результати вивчення відмінностей між мовленням чоловіків і жінок щодо частоти вживання тієї чи іншої мовної одиниці можуть значно відрізнитись у різних мовних спільнотах. Фактор статі визнано важливим у системі інших параметрів, тому що представники різних статей, на відміну від представників різних етнічних, соціальних, професійних та інших груп, перебувають в умовах постійного та безпосереднього спілкування. Відомо, що для кожного мовця вибір мови, стилю, граматичної, просодичної або лексичної одиниці зумовлений ситуацією, жанром мовлення або такими ознаками, як соціальний статус співрозмовника, його вік та стать [4, с. 263].

Звичайно ж, мовленнєва поведінка людей виявляється в стереотипах, пов'язаних із гендером. Гендерний аналіз дає можливість відійти від традиційних трактувань мовних явищ, а також описати мовний матеріал, що складає оцінний тезаурус, із погляду уявлень про поняття «чоловіче» і «жіноче», що є компонентом культури суспільства і піддається постійним змінам у ході історичного розвитку [1; 6].

До стереотипів відносять думки про емоційність жінок, їхній високий голос, широкий діапазон, швидкий темп мовлення. Щодо темпоральних особливостей мовлення показовим і, в той же час, суперечливим виявився результат експерименту, в якому вивчалась залежність темпу мовлення від інтелекту. З'ясовано, що у жінок високого освітнього рівня більші